

Posudek diplomové práce Bc. Dity Dvořákové zpracované na téma:
Sebehodnocení žáků při přestupu z 1. na 2. stupeň základní školy (a spolupráce
Učitelů při stanovení kritérií sebehodnocení)

Diplomová práce věnovaná v podstatě didaktické problematice. Řeší několik otázek: jak lze žákům na prvním i druhém stupni základní školy dětem pomoci zvládnout složité procesy sebehodnocení; proč na druhém stupni se tato činnost v rámci vyučování neuskutečňuje; jaká je spolupráce učitelů při řešení otázek sebehodnocení žáků.

Autorka práce vychází ze základního předpokladu, že hodnocení žáků ve vyučování, jejich výkonů i jejich chování, je významný činitel pro rozvíjení sebehodnocení žáků. A z dalšího předpokladu, že v rámci vyučování má učitel určitými operacemi pomáhat žákům rozvíjet sebehodnocení. Tím spíše, že škola má ve svém školním vzdělávacím programu věnovat se rozvíjení sebehodnocení žáků. Proto v teoretické části nejprve analyzuje samotný pojem sebehodnocení a stručně vývoj sebehodnocení člověk a v návaznosti pak základní problémy spojené s hodnocením (funkce, formy, kvantitativní a kvalitativní hodnocení...). Poměrně stručný rozbor je založen na nejnovější české literatuře věnované školnímu hodnocení (Slavík, Košťálová, Šikulová).

Tento rozbor je východiskem pro zpracování školní problematiky. Rozvoj sebehodnocení ve škole a možnosti, které škola má pro vytváření a kultivaci schopnosti sebehodnocení žáků. Je zde rozvedena základní myšlenka, že jedna ze závažných povinností učitele (učitelů) je žákům speciálními operacemi pomáhat v této oblasti a že k tomu je nezbytná i spolupráce učitelů. Poukazuje zde na závažný problém, který zřejmě není problémem jen jedné školy (na které prováděla výzkum) – problém poměrně intenzivní práce s žáky při rozvíjení jejich sebehodnocení na prvním stupni a téměř absence snahy učitelů pomáhat sebehodnocení žáků rozvíjet.

Právě tento problém je posléze předmětem konkrétního výzkumu na škole, která si dala do svého programu rozvíjet sebehodnocení. Domnívám se, že výzkum byl proveden vhodnými metodami. Byl založen na dobře připraveném pozorování vyučování u několika učitelů na prvním stupni a u několika učitelů v 6. třídě na druhém stupni. S tím, že žáci (nebo většina žáků) 6. tříd druhého stupně byli ti, kteří v 5. třídě prvního stupně již (pod vedením učitelů) zvládali solidně sebehodnocení (převážně školních výkonů). A na druhém stupni jakoby tyto schopnosti u nich neexistovaly. Doplněno rozhovory s žáky, rozhovory s učiteli. Zde už šlo nejen o to, proč se ve vyučování procesy sebehodnocení neprojeví, ale i o to, jak učitelé těmto otázkám věnují pozornost a jak v této oblasti koordinují.

Domnívám se, že výzkum, který byl orientován na malý počet učitelů a poměrně malý počet žáků, splnil svůj účel. Poskytl poznání o podstatně rozdílném přístupu učitelů prvního a druhého stupně. Více méně potvrdil, že učitelé druhého stupně jsou stále spíše „logoropy“.

Autorka diplomové práce prokázala schopnost samostatně zpracovat i nejednoduchou pedagogickou problematiku jakou je rozvíjení schopností a dovedností sebehodnocení žáků na základní škole. Doporučuji proto práci k obhajobě a navrhuji aby po úspěšné obhajobě byla ohodnocena jako v ý b o r n á.

V Praze, 22. ledna 2013

Zd. Kolář
Prof. dr. Zdeněk Kolář, DrSc